

Evaluatie participatietraject Gaasperplas
Hetty Litjens
Stichting Natuurbescherming ZO

Opdracht

De opdracht voor het participatietraject Gaasperpark is volgens de stukken afkomstig van het stadsdeelbestuur (het vorige nog) en Groengebied Amstelland. Het stadsdeelbestuur is een uitvoerend en adviserend maar geen besluitnemend bestuur in het huidige bestuursstelsel. GGA is een ondemocratische organisatie die in principe met anderen gestuurd wordt door de burgemeester van Amsterdam, in de praktijk door de wethouders en een bestuurlid van Zuidoost. Er kan daarom geen sprake zijn van een besluitvormend traject, want dat komt de gemeente toe. Dit traject is op zijn best enkel te zien als een vrijblijvende oriëntatie over de toekomst van de omgeving van de Gaasperplas ten behoeve van het stadsdeelbestuur en GGA, of beter nog als een poging om de plannen van GGA te onderbouwen met steun van deelnemers. GGA is net als het stadsdeelbestuur een uitvoerend orgaan. Het concept structuurschets Gaasperplas kan geen degelijke basis vormen van de besluitvorming over de herinrichting. Het traject kan ook niet dienen als advies aan de gemeente omdat de sturing door ambtenaren te groot was en de plannen door stadsdeel en GGA al voorgeprint ingebracht werden.

Stakeholders

Tijdens het traject zijn door bewoners en zogenaamde 'stakeholders' voorstellen gedaan, claims gedeponereerd en al bij het begin van het traject is daarom sprake van een uitgangspunt dat geen rekening houdt met het NNN, natuur en biodiversiteit. Het benoemen van stakeholders met zogenaamd 'legitieme' belangen botst met de status van het gebied. Vanzelfsprekend zijn omwonenden belanghebbenden; het is een openbare ruimte die wettelijk is ingericht als natuurgebied met de mogelijkheid van lichte recreatie. Maar nu blijkt dat er vooraf al besprekingen zijn geweest met belangengroepen als festivalorganisatoren en sportverenigingen die soms dateren van jaren terug. Het traject is dus van begin af aan niet open en transparant geweest. Afspraken zijn gemaakt met sommige partijen, zoals o.a. een restaurateur die al een tender heeft gewonnen voor een restaurant in het park, waarvan verder geen aanvraag of plan is bekend gemaakt. Ondanks het feit dat er al een complex sportterrein is ingericht in het Bijlmerpark wil men nog meer sport in het NNN. Tijdens de vergaderingen met de 'opdrachtgever', dhr. Vishnudatt, werd duidelijk gemaakt dat festivals niet ter discussie staan en zullen doorgaan. Dat is nog lang geen vast gegeven.

Participatie

De willekeurige en betwistbare keuze van stakeholders legt een zeer strakke klem op de mogelijkheden van participatie. Dat blijkt ook uit het feit dat in het concept structuurschets plannen zijn opgenomen die niet door de meedenkers zijn bedacht, maar door het (vorige) stadsdeelbestuur. Bijvoorbeeld het vrijmaken van de hoek aan de oostoever langs de Gaaspersingel. Dat is mevr. Meyer Ricard en mij al ter overweging gegeven door dhr. H. Kapiteijn in 2013 tijdens een schouw ter voorbereiding van de Gaaspersingel. Bovendien behoort dit stuk groen tot de natuurboog en ecologische verbinding waar in principe niet aan getornd mag worden.

Oude plannen die in het bestuur van GGA/RNH waren afgewezen zijn weer opgevoerd.

Klankbordgroep

Als klankbordgroep hebben we jammer genoeg maar summier kennis kunnen nemen van de voorstellen uit de meedenkgroep. Maar wat er al te zien is, is voor mijn Stichting zeer verontrustend. Uit sommige van de weinige pitches en opmerkingen die de klankbordgroep heeft meegemaakt ('het is een stadspark', vermelding van stadslandbouw terwijl we in de buurt bij de boer melk, kaas en vlees kunnen kopen, het opvatten van zelfbeheer als 'zelfbestuur') is op te maken dat het gaat om commercialisering en exploitatie, die geen rekening houden met kleinschaligheid en niet natuurondersteunend zijn. Er zijn nieuwe doelgroepen aangeboord, bvb jonge studenten aangerukt met Segways die kennelijk anders niet het park in te krijgen waren, die hoogst waarschijnlijk ook later het park zullen mijden. Als we het park moeten leren kennen via een app dan zijn we wel ver gezonken. Het gaat om natuurbeleving. Wie daar geen zin in heeft moet er niet met de haren ingetrokken worden. Dat zorgt alleen maar voor 'doelgroepen' in het park die geen respect hebben voor natuur en dat ook zullen laten merken. De criminaliteit zal waarschijnlijk toenemen (meer bezoekers). Een paar jaar geleden is wifi in het park afgeblazen vanwege te verwachten veiligheidsproblemen. Bovendien loopt er nog een apart participatietraject over de gebiedsplannen waarin al de bedoeling kenbaar is gemaakt om in het park stroompunten aan te brengen. *"De gemeente faciliteert de organisaties door een duurzaam stroompunt te realiseren, waar ondernemers op kunnen inpluggen."* Gratis? Om de organisatoren de dure aggregaten te besparen? Meebetalen hieraan of cocreatie met bedrijven is door de gemeente al afgewezen als belangenverstrengeling.

De stroompunten zijn niet in ons traject vermeld. Waarom niet? Duidelijk is dat er plannen zijn die voorrang krijgen en niet voor burgerparticipatie in aanmerking komen, en dat er doelgroepen zijn die obscuur blijven, en enkel opgevoerd om plannen door te drukken.

NNN

Van begin af aan is geen rekening gehouden met natuur en biodiversiteit. Het volstaat niet om op presentaties de term NNN te schrijven. Men had meteen duidelijk moeten uitleggen wat de eisen zijn die het NNN stelt aan ontwikkelingen. Het is ook duidelijk dat er al een derde van het Gaasperpark volstaat met stedelijke/commerciële functies (camping, Planetarium, waterspeelplaats, barbecueterrein). Als we daar het evenementengebied aan toevoegen dan is al twee derde in intensief gebruik.

Dat is in strijd met het NNN en de Rijksbufferzone die stedelijke ontwikkelingen juist wil tegengaan.

Het uitgangspunt van dit traject is dus een dubieuze vorm van eigenrichting vanuit stadsdeel c.q. gemeente en GGA die geen rekening houdt met overkoepelende wet- en regelgeving, lopende procedures van de hoogste orde bij o.a. de Raad van State, en de intenties van de overheid om bijvoorbeeld de organisatie van de recreatieschappen te herzien.

Het zoeken naar nieuwe doelgroepen voor het park en meer stedelijke functies en de daarbij horende voorstelling van zaken dat alles mogelijk is in het NNN introduceert belangen die niet in het NNN thuishoren. Dat is een mooi staaltje van psychologische beïnvloeding en misleiding, maar het leidt tot onrust, animositeit en onenigheid wanneer de 'stakeholders' hun vermeende claim gaan verdedigen tegenover anderen die kritiek hebben op de plannen. Het kan zelfs gezien worden als aanzetten tot verstoring van de orde en overtreding van bestaande regelgeving.

Afwaardering

Wat opvalt is ook dat de plannen die voornamelijk van GGA uitgaan zijn gebaseerd op het zoveel mogelijk verwijderen van bomen, bos, plantsoenen, tuinen, struweel enz. Dat levert een besparing op in onderhoud, maar vernietigt natuur en biodiversiteit en dat is nu eenmaal de norm die de provincie stelt. Zwemstoepen aanbrengen is een onomkeerbare aantasting van natuur en biodiversiteit. Die vernietigen rietkragen en de habitat van rietvogels en libellen. Libellen leven als larve jarenlang in het water, waarna ze oeverbegroeiing nodig hebben om in alle rust tot volwassen libellen uit te groeien en in het achterliggende foerageergebied hun korte leven slijten tot ze hun eitjes gaan leggen in het groen op of langs de oever, waarna de cyclus weer opnieuw begint.

Die zwemstoepen zijn ook niet nodig; zullen niet gebruikt worden. Gaasperdam heeft voldoende grachten en water om in te zwemmen of te kanoën. Kinderen doen dat zelfs in rubberbootjes. Het concept kijkt niet verder dan het NNN-gebied en integreert de nabije wijken en voorzieningen niet in de plannen. Een hardloopbaan kan ook op de overkapping van de A9.

Het is onduidelijk hoeveel bomen, tuin, plantsoen, struweel, bosvakken en hagen zullen verdwijnen. Er zal in elk geval een TAC-advies nodig zijn en een dergelijk plan is ook MER-plichtig. Er moet dus een Milieu Effect Rapportage opgesteld worden. Bovendien zal voor de nieuw te planten bomen onderzocht moeten worden of dat wel kan in een verdichte bodem. Zolang die onderzoeken niet uitgevoerd zijn moeten alle voorstellen en plannen in de ijskast blijven. Wat ontbreekt is een duidelijk beeld van de schade aan natuur en biodiversiteit, van wat er verdwijnt. De meeste voorstellen van 'stakeholders' die zijn ingebracht en die ik ken zijn enkel en eventueel in te passen nadat een definitief plan is opgesteld van de herinrichting.

Het is absurd om een laan te willen inrichten met vleermuisvriendelijke verlichting en tegelijk ook een lichtfestival te willen houden op diverse plekken in het park waar vleermuizen huizen.

Het enige natuurvriendelijke voorstel is dat van uitbreiding van de bijenstal of nieuwe stal. Er zijn alarmerende berichten over achteruitgang van natuur en biodiversiteit, dus is het onverantwoordelijk om bestaande natuurgebieden af te waarderen.

Vereisten

Het eerste wat uitgevoerd moet worden voordat er een besluit genomen wordt is een grondig onderzoek van het hele NNN, een bodemonderzoek om te bepalen waar begroeiing bij kan en waar af, een onderzoek van de waterhuishouding vooral langs de zuidoever die zeer drassig zal worden als er meer struiken en bomen gekapt worden. Rijkswaterstaat zal hierbij betrokken moeten worden.

Klimaatverandering dient deel uit te maken van de onderzoeken. Er is in dit traject nog niet gekeken naar de eisen die klimaatverandering stelt aan parken. De aanwezigheid van meer bomen is daarbij essentieel, die zorgen voor waterberging, verkoeling, schaduw en zuivere lucht. Het is onverantwoordelijk om daar geen rekening mee te houden. De besparing aan beheerskosten die de nieuwe structuurschets oplevert is zeer laag.

Onduidelijk blijft nog steeds de infrastructuur en breedte van de paden. Andere instanties dan het stadsdeelbestuur en GGA moeten hierover oordelen. En hoe is de financiële onderbouwing van deze ingrijpende plannen? Zijn het cadeautjes voor ondernemers? De onderhouds- en handhavingskosten zullen sterk toenemen. De vraag is 'is het dat waard?'

Participatietraject

De uitvoering en het proces van dit traject zijn dubieus; het lijkt meer op een Poolse landdag, waarin sommigen met name onder de meedenkers meer tijd en ruimte kregen dan de klankbordgroep die voortdurend werd aangemaand om het vooral niet teveel over het NNN te hebben, en niet te lang te spreken. Dat was zelfs op de Poolse landdag anders en beter geregeld. Nu werd het eigenbelang van 'belanghebbenden' bevordert die dan anderen als tegenstanders gingen zien.

De enige belanghebbenden waarvan hun belang vaststaat zijn de natuur, fauna en flora en de biodiversiteit. De hele opzet van het traject ging tegen deze belangen in. Het doel was zelfs om dat belang te negeren door het toevoegen van nog meer stedelijke functies. Als participatie enkel bedoeld is voor de show, om een natuuronvriendelijk beleid te promoten dan kan het wel als geslaagd gezien worden. De belangrijke beslissingen zijn in feite al genomen, en belangrijke afspraken met festivalorganisatoren, sportverenigingen en ondernemers zijn al gemaakt. Het aanwakkeren van persoonlijke belangen en claims is geen eerlijke participatie die uitgaat van wat in deze tijd van klimaatverandering nodig is. Het is ook vreemd dat de deelnemers pas voorzien worden van kaarten met het concept structuurschets als de reeks bijeenkomsten is afgesloten en dit niet meer besproken kan worden.

In de meedengroep werd druk gezet op het aanwijzen van zwemplekken en -stoepen. In dezelfde bijeenkomst werden kaarten verspreid waarop die plekken al ingetekend waren. De ambtenaren hadden kennelijk de opdracht om te sturen, wat niet strookt met een eerlijk participatietraject. Over de verbreding van de paden die ook doorgedrukt lijkt te worden hebben wij geen informatie gehad in de klankbordgroep.

Ook werd de suggestie gewekt dat na de herziening van de PRV alles mogelijk zou zijn en dat had nooit het uitgangspunt van het participatietraject mogen zijn. Dit proces corrupteert ook de ambtenaren die klakkeloos opdrachten uitvoeren waarvan zij weten dat die niet passen binnen de regels.

Conclusie

Van rust, stilte en natuurbeleving zal door het aantrekken van meer doelgroepen en reuring weinig sprake meer zijn. Stedelijke functies horen in de stad thuis, niet in een natuurgebied. Commerciële ondernemingen zullen steeds verder willen uitbreiden, zie Ballorig, en dat vormt een voortdurende en toenemende belasting van de nog resterende natuur.

Dit participatietraject kan niet gebruikt worden als onderbouwing van nieuwe plannen.

Dit traject is een charade die moet dienen om bestaande plannen door te drukken. Het stadsdeelbestuur en de gemeente die zich voorstellen als groen en democratisch verraden hun achterban voor de belangen van een multinational die amusement en winst als hoogste waarde heeft. Ook de integriteit van ambtenaren komt zo onder druk te staan. De Stichting Natuurbescherming ZO zal zich blijven inzetten voor het behoud en de versterking van natuur en biodiversiteit zoals dat altijd de intentie en ambitie was. Het stadsdeelbestuur c.q. gemeente en GGA misbruiken dit traject om het eigen onbehoorlijk bestuur een participatietintje te geven.

De kloof tussen politiek, bestuur en burgers is nog nooit zo groot geweest als onder deze coalitie.